

PARADISE PAPERS

**Κρυμμένο σε
offshore το 10%
του παγκόσμιου
πλούτου**

Τα διεθνή ΜΜΕ επιμένουν: κάτι πρέπει να γίνει με τους φορολογικούς παραδείσους-καταφύγια όσων θέλουν να φοροαποφύγουν ή να ξεπλύνουν μαύρο χρήμα. Τα Paradise Papers απλώς απέδειξαν ξανά το αυτονόητο.

TANIA ΜΠΟΖΑΝΙΝΟΥ,
ΣΕΛΙΔΕΣ A20-21

Σε offshore το 10% του παγκόσμιου πλούτου

Πληθαίνουν οι φωνές που απαιτούν συντονισμένη δράση για να καμφθεί η πρακτική αυτή που διευρύνει τις ήδη μεγάλες ανισότητες

Η ΕΛΛΑΣ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ
ΤΑΝΙΑ ΜΠΟΖΑΝΙΝΟΥ

Το 2007 η Ελλάδα είχε σε offshore από τα υψηλότερα ποσοστά πλούτου των νοικοκυριών σε σχέση με το ΑΕΠ, σχεδόν το 40% του ΑΕΠ – ενώ ο παγκόσμιος μέσος όρος ήταν τότε 9,8%. Το ποσοστό αυτό, που σήμερα είναι υψηλότερο μετά τη φυγή κεφαλίων από την Ελλάδα λόγω της κρίσης, ήταν τότε χαμηλότερο μόνο από της Αργεντινής, της Ρωσίας, της Σαουδικής Αραβίας, της Βενεζουέλας και των ΗΑΕ, και πολύ υψηλότερο από των ΗΠΑ, της Ολλανδίας και των σκανδιναβικών χωρών (κάτω του 10%), της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας (10%-20%), καθώς και της Πορτογαλίας (21%).

αυτή που επιδεινώνει τις ήδη μεγάλες ανισότητες.

«Η Appleby (σ.ο.: το δικηγορικό γραφείο από το οποίο «διέρρευσαν» τα Paradise Papers) βοηθάει τους πελάτες της να μειώσουν το φορολογικό τους βάρος, να συσκοτίσουν την ιδιοκτησία περιουσιακών στοιχείων όπως εταιρείες, ιδιωτικά τζετ, ακίνητα και γιοτ και να στήσουν τεράστια εξωχώρια καταπιστεύματα που, σε ορισμένες περιπτώσεις, περιλαμβάνουν δισεκατομμύρια δολάρια» έγραφαν οι «New York Times». Χωρίς αιστερίσκους.

Ομοίως το BBC: «Αν θέλεις, για παράδειγμα, να προσπατεύσεις τα περιουσιακά σου στοιχεία από τους πιστωτές σου, τοποθέτησε τα σε μια offshore εταιρεία-βιτρίνα. Αίφνης είναι πολύ δυσκολότερο να τα εντοπίσουν. Θέλεις να κρύψεις ότι έχεις στην ιδιοκτησία σου ένα ακίνητο; Βάλ το σε καπίστευμα».

Από τους κορυφαίους ειδικούς παγκοσμίων στους φορολογικούς παραδείσους, ο γάλλος οικονομολόγος Γκαμπριέ Ζικμάν, ο οποίος διδάσκει Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ στην Καλιφόρνια, αναφέρει στην τελευταία μελέτη του που δόθηκε στη δημοσιότητα την περασμένη εβδομάδα ότι «σχεδόν το 10% του παγκόσμιου πλούτου βρίσκεται σε offshore και το κατέ-

χουν οι λίγοι πλουσιότεροι. Οι υπόλοιποι πληρόνουμε το τίμημα αυτής της κλοπής». Το ποσό αυτό το υπολογίζει σε περίπου 7,8 τρισ. δολάρια, ενώ άλλοι, όπως η Boston Consulting Group, σε περίπου 10 τρισ. δολάρια ή υψηλότερα.

«Το Βήμα» επικοινώνησε με τον Ζικμάν αναζητώντας στοιχεία για την Ελλάδα. Μας παρέπεμψε στις τελευταίες του έρευνες για τους φορολογικούς παραδείσους, στις οποίες εντοπίσαμε, για παράδειμα, ότι το 2007 η Ελλάδα είχε σε offshore από τα υψηλότερα ποσοστά πλούτου των νοικοκυριών σε σχέση με το ΑΕΠ, σχεδόν το 40% του ΑΕΠ – ενώ ο παγκόσμιος μέσος όρος ήταν τότε 9,8%. Το ποσοστό αυτό, που σήμερα είναι υψηλότερο μετά τη φυγή κεφαλαίων από την Ελλάδα λόγω της κρίσης, ήταν τότε χαμηλότερο μόνο από της Αργεντινής, της Ρωσίας, της Σαουδικής Αραβίας, της Βενεζουέλας και των ΗΑΕ και πολύ υψηλότερο από των ΗΠΑ, της Ολλανδίας και των σκανδιναβικών χωρών (κάτω του 10%), της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας (10%-20%) και της Πορτογαλίας (21%).

Οι αμερικανικές πολυεθνικές είναι πρωταθλήτριες στα τερτίπια μέσω φορολογικών παραδείσους – ο Ζικμάν υπολόγισε ότι το 2016 «μετακίνησαν» 600 δισ. από τα κέρδη τους σε offshore ώστε να φορολογηθούν χαμηλότερα ή και καθόλου. Η Google Alphabet, μητρική της Google, για παράδειγμα, μεταφέρει από το 2004 μέσω της Google Holdings όλα τα κέρδη της στις Βερμούδες (με τη βοήθεια της Ολλανδίας και της Ιρλανδίας, που αμφότερες συγκαταλέγονται στους ευρωπαϊκούς φορολογικούς παραδείσους, το διαβόητο

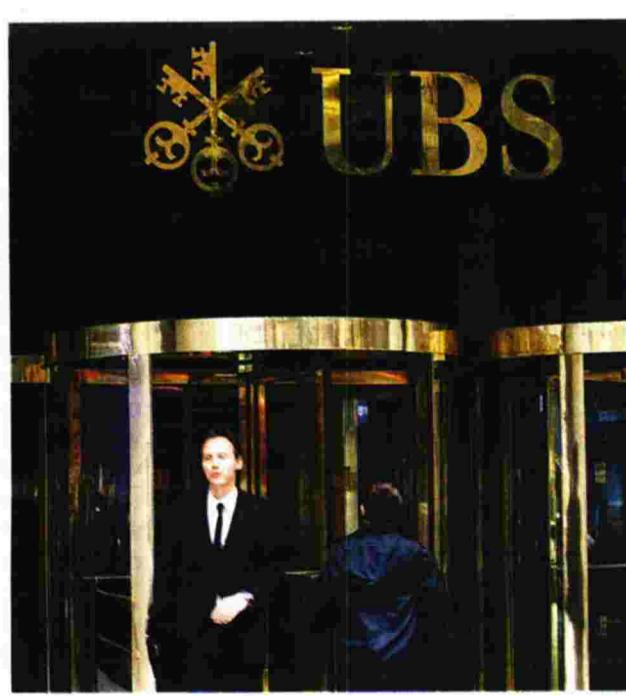
κά, καθώς η μαύρη τρόπα των φορολογικών παραδείσων όχι μόνο συνεχίζει να υφίσταται αλλά, όπως λέει και ο Ζικμάν, και η χρήση των φορολογικών παραδείσων αυξήθηκε κατά 25% την τελευταία πενταετία.

ΣΚΑΝΔΑΛΟ UBS (2008) – ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ, ΛΙΣΤΑ ΜΠΟΡΓΙΑΝΣ

Ο αμερικανός Μπράντελι Μπίρκενφελντ, ο οποίος εργάζόταν για την UBS, αποκάλυψε το 2008 στις αμερικανικές Αρχές ότι η ελβετική τράπεζα είχε προσελκύσει με πάρανομες μεθόδους 17.000 αμερικανούς πελάτες το 2002-2007 για να καταθέσουν συνολικά 20 δισ. δολάρια, αποκρύπτοντάς τα από την αμερικανική Εφορία. Η κατάθεση του Μπίρκενφελντ στην αμερικανική Δικαιοσύνη αποκάλυψε ότι η Ελβετία παρέμενε ένας τεράστιος φορολογικός παράδεισος χάρη στον οποίο οι πελάτες, προσπατευμένοι από το τραπεζικό απόρριπτο, έκλεβαν την Εφορία της χώρας τους ανοίγοντας μη δηλωμένους τραπεζικούς λογαριασμούς. Και οι ελβετικές τράπεζες πλησιάζαν τους πιθανούς πελάτες και τους παρότρυναν να φοροδιαφύγουν!

Η UBS δέχθηκε να πληρώσει πρόστιμο 780 εκατ. δολαρίων και να αποκαλύψει τα στοιχεία 4.450 αμερικανών πελατών της για να μη χάσει την άδεια λειτουργίας της στις ΗΠΑ. Ο Μπίρκενφελντ χαρακτήρισε γκανγκτορικό το ελβετικό τραπεζικό σύστημα. «Το τραπεζικό απόρριπτο είναι εγκληματικό και η ελβετική κυβέρνηση μαζί με κάθε ελβετό τραπεζίτη είναι συνένοχοι» δήλωσε.

Τον ίδιο δρόμο με την UBS ακολούθησαν και άλλες ελβετικές τράπεζες, όπως η Credit Suisse, η UBS, η Swiss Re και η Ελβετική Τράπεζα, που αποκρύπτησαν πάρανομες μεθόδους για να καταθέσουν συνολικά 15 δισ. δολάρια στην Εφορία.

Η ελβετική τράπεζα UBS είχε προσέλκυσε με πάρανομες μεθόδους 17.000 αμερικανούς πελάτες το 2002-2007 για να καταθέσουν συνολικά 20 δισ. δολάρια, αποκρύπτοντάς τα από την αμερικανική Εφορία

Διαδηλωτές στο Λονδίνο τον Απρίλιο του 2016 ζητούν την παραίτηση του Ντέιβιντ Κάμερον όταν έσπασε το σκάνδαλο Panama Papers

κές τράπεζες, πρώτα στις ΗΠΑ και μετά στην Ευρώπη, όπου μίλησαν και άλλοι πληροφοριόδοτες πρώτην υπάλληλοι της UBS. Το 2012 ο γερμανικές Αρχές αγόρασαν CD με στοιχεία πελατών της UBS Γενεύης και μοιράστηκαν το περιεχόμενό του με την Αθήνα όπου έγινε γνωστό ως Λίστα Μπόργιαν. Χάρη σε αυτήν, εντοπίστηκαν περίπου 1.000 έλληνες ύποπτοι για φοροδιαφυγή. Από το 2018, οι ελβετικές τράπεζες θα είναι υποχρεωμένες να μοιράζονται αυτόματα με τα υπόλοιπα κράτη τα τραπεζικά στοιχεία των πελατών τους.

OFFSHORE LEAKS (2013)

Αποκαλύφθηκαν, μέσω της Διεθνούς Σύμπραξης Ερευνητικών Δημοσιογράφων (ICIJ), τα στοιχεία 122.000 λογαριασμών σε offshore. Η διαρροή χαρακτηρίστηκε τότε «το μεγαλύτερο πλήγμα όλων των εποχών κατά της φορολογικής απάτης». Επέτρεψε να καταλάβει το κοινό, για πρώτη φορά, τους εσωτερικούς μηχανισμούς των offshore και της φοροδιαφυγής. Ανέδειξε τον ρόλο των γαλλικών τραπεζών BNP Paribas (θυγατρικές Σιγκαπούρης και Χονκ Κονγκ) και Credit Agricole (θυγατρική Γενεύης) στη δημιουργία εταιρειών offshore για πελάτες τους που αναζητούσαν μισθικότητα και ελαφρύτερη φορολογία, από τη δεκαετία του '90 και μετά.

Αν και οι τράπεζες ισχυρίστηκαν ότι οι εταιρείες που έσπηναν σε λιγότερες από 48 ώρες αφορούσαν αποκλειστικά μη ευρωπαϊκούς πελάτες, τα στοιχεία των Offshore Leaks τις διέψευσαν. Περιείχαν, για παράδειγμα, την εταιρεία offshore Muju International Limited, που έσπησε στις βρετανικές Παρθέ-

νες Νήσους το τμήμα private banking της BNP Paribas στη Σιγκαπούρη, της οποίας ιδιοκτήτες ήταν οι κάτοικοι Ελλάδας Γιώργος Μακρυμίχαλος και Δημήτριος Χαριτάτος που έχουν την εφοπλιστική Empros Lines. Εναν μήνα μετά τη δημοσιοποίηση των Offshore Leaks, οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Αυστραλία πήραν στα χέρια τους παρόμοια στοιχεία, τα οποία μοιράστηκαν με άλλες χώρες. Ήταν η πρώτη φορά που τα κράτη πήραν στα χέρια τους τέσσαρα έκτασης δεδομένα. Τα Offshore Leaks έπαιξαν ρόλο στο να κινηθούν κατά των φορολογικών παραδείσων το G20 και ο ΟΟΣΑ, που έκτοτε επιθυμεί να καθιερώθει παντού η αυτόματη ανταλλαγή στοιχείων.

LUXEMBOURG LEAKS ή LUX LEAKS (2014)

Ο Αντιάν Ντελφούρ και ο Ραφαέλ Αλέ, πρώτην υπάλληλοι της PricewaterhouseCoopers, και η ICIJ αποκάλυψαν τις φορολογικές συμφωνίες αλα καρτ που παρείχε το Λουξεμβούργο σε 300 και πλέον εταιρείες, όπως οι Apple, Amazon, Verizon, AIG, Heinz, Pepsi και Ikea. Χάρη στη διευκόλυνση από τις Αρχές του Λουξεμβούργου, οι πολυεθνικές είχαν ελαφρύτερη φορολόγηση. Τη διαπραγμάτευση ανάμεσα στις δύο πλευρές αναλάμβαναν οι PwC, Ernst & Young, Deloitte και KPMG. Η «διαρροή» έκανε θρυλική την οδό Guillaume Kroll στο Λουξεμβούργο, σε ένα νούμερο της οποίας δήλωναν φορολογική διεύθυνση πάνω από 1.600 εταιρείες!

Το σκάνδαλο έπληξε τον Zav-Klon Σιγκαπούρη, επί 20 χρόνια πρωθυπουργό του Λουξεμβούργου (περιλαμβανομένης της περιόδου που

συνάφθηκαν οι φορολογικές συμφωνίες), ο οποίος τότε μόλις είχε αναλάβει πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο Γιούνκερ διατήρησε τη θέση του με αντάλλαγμα να αναλάβει δράση κατά αυτών των αδιαφανών πρακτικών.

Η «διαρροή» άγγιξε και ελληνικές εταιρείες που εκμεταλλεύονταν την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση του Λουξεμβούργου, όπως εταιρείες του Δημήτρη Δασκαλόπουλου (πρόητης ιδιοκτήτης της Δέλτα και πρώην πρόεδρου του ΣΕΒ), Coca-Cola 3E, EFG Group κ.ά. Εκτοτε οδηγίες της Επιτροπής και νομοθετικές ρυθμίσεις σε κράτη μέλη, όπως στη Γαλλία, υποχρεώνουν τις πολυεθνικές να δηλώνουν τον κύκλο εργασιών τους, τα κέρδη και τους φόρους που πληρώνουν ανά χώρα (και όχι να μεταφέρουν τα κέρδη εκεί όπου δεν φορολογούνται και να εμφανίζουν ζημιές στις υπόλοιπες χώρες).

SWISS LEAKS (2015) - ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΛΙΣΤΑ ΛΑΓΚΑΡΝΤ

Ο πρώτην υπάλληλος της θυγατρικής της βρετανικής τράπεζας HSBC στην Ελβετία, Ερβέ Φαλτοπάνι, υπέκλεψε έγγραφα τα οποία μοιράστηκε με την ICIJ και αφορούσαν περισσότερους από 100.000 πελάτες της τράπεζας και 20.000 εταιρείες offshore την περίοδο 2005-2007. Την υπόθεση δημοσιοποίησε το 2015 η ICIJ, αλλά ήδη τρία χρόνια νωρίτερα είχε γίνει γνωστό ότι το 2010, η Λίστα Φαλτοπάνι είχε περιέλθει στο γαλλικό υπουργείο Οικονομικών και η τότε υπουργός Κριστίν Λαγκάρντ είχε στείλει στις ελληνικές Αρχές CD με τα ονόματα των ελλήνων καταθέτων. Ανάμεσά τους συγγενείς του πρώην υπουργού Οικονο-

μικών Γιώργου Παπακωνσταντίνου (τα ονόματα των οποίων είχαν διαγραφεί αρχικά από τη λίστα), πρώην υπουργοί όπως ο Γιώργος Βουλγαράκης (και η σύζυγός του), σύζυγοι υπουργών (όπως του Γιάννου Παπαντωνίου), δημοσιογράφοι (Γιώργος Τράγκας) και επιχειρηματίες (Λαυρέντης Λαυρεντιάδης) – συνολικά 2.062 ονόματα. Παρά τις αρχικές εξαγγελίες για είσπραξη φόρων 2,5 δισ. ευρώ με βάση τη Λίστα Λαγκάρντ, ως σήμερα έχουν εισπράξει μόνο λίγες δεκάδες εκατομμύρια.

Στη Γαλλία, η έρευνα ανέδειξε τις πρακτικές της HSBC που βοηθούσε τους πελάτες της να φοροδιαφεύγουν, προτείνοντάς τους να τους ανοίξει εταιρεία offshore και ενίστε αποτρέποντάς τους από το να νομιμοποιηθούν. Φοροφυγάδες, όπως η κληρονόμος του οίκου μόρδας Νίνα Ρίτσι, πλήρωσαν βαριά πρόστιμα, και το 2016 η HSBC κατηγορήθηκε για συνέργεια σε έπλυμα χρήματος και φοροδιαφυγή.

Στη Βρετανία, η Βουλή ξεκίνησε έρευνα για τις πρακτικές της HSBC, στη Βραζιλία ανακάπτηκε να κλείσει, στην Ελβετία πλήρωσε πρόστιμο 38 εκατ. ευρώ για να μην πάει σε δίκη και το ίδιο προσπαθεί να πετύχει στο Βέλγιο και αλλού.

PANAMA PAPERS (2016)

Ανώνυμη πηγή έδωσε 11,5 εκατ. έγγραφα στη γερμανική εφημερίδα «Süddeutsche Zeitung», η οποία τα μοιράστηκε με την ICIJ. Τα έγγραφα προέρχονταν από το παναμέζικο δικηγορικό γραφείο Mossack Fonseca που ιδρύει για τους πελάτες του εταιρείες-βιτρίνα σε φορολογικούς παραδείσους. Ήταν τότε η μεγαλύτερη «διαρροή» οικονομικών στοιχείων στην Ιστορία.

Ανάμεσα στα ονόματα βρίσκονταν πολιτικοί (π.χ., ο Ντέιβιντ Κάμερον της Βρετανίας), ρόσοι ολιγάρχες, αθλητές (π.χ. ο πρώην πρόεδρος της UEFA Μισέλ Πλαστινί και ο Λιονέλ Μέσι). Από την Ελλάδα ειδικότερα, ο καταλόγος περιλαμβάνει 223 εταιρείες και 400 δικαιούχους (ανάμεσά τους η Εριέττα Λάτση, η οικογένεια Κόκκαλη, ο Πάνος Γερμανός).

Ως αποτέλεσμα της «διαρροής» των Panama Papers, οι ιδιοκτήτες του Mossack Fonseca ελέγχονται από τις παναμέζικες Αρχές, ο ισλανδός πρωθυπουργός Σιγκμουντούρ Γκουνλάουγκσον παρατήθηκε επειδή το όνομά του ήταν στα Panama Papers, μαζικές διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στη Μάλτα και στην Ισλανδία, 150 αιστυνομικές ή δικαιοπικές έρευνες είναι σε εξέλιξη σε 79 χώρες, οι μετοχές των 400 εταιρειών που αναφέρονται στα Panama Papers έχασαν συνολικά 135 δισ. δολάρια, και νέα νομοθεσία υιοθετήθηκε στην Ιρλανδία, στη Γερμανία και αλλού.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ 6.000 ΕΓΡΑΦΑ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ
www.tovima.gr